

Bánki András

(PhD hallgató, Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi Kapcsolatok
és Politikatudományi Doktori Iskola)

Politikai csoportok az Európai Parlamentben 2019 és 2021 között¹

ÖSSZEFOGLALÓ

Az Európai Parlament az egyik fő döntéshozó szerve az Európai Uniónak. Az EP-ben a politikai csoportok a legfőbb aktorok, amelyek befolyásolni képesek a döntéshozó folyamatokat. A kutatás célja, hogy bemutassa a politikai csoportok tevékenységét és szerepét az EP ezen folyamataiban. A politikai csoportok elmúlt 12 évének (2009-2021) koalícióépítési statisztikáinak és csoportkohéziós adatainak felhasználásával összehasonlításra kerül a jelenlegi EP ciklus az ezt megelőző két lezárt ciklussal (2009-2019).

Kulcsszavak: Európai Parlament, politikai csoportok, koalíció építés, csoport kohézió

András Bánki

(PhD student, Corvinus University of Budapest, Doctoral School of International Relations
and Political Science)

Political groups in the European Parliament between 2019 and 2021

ABSTRACT

The European Parliament (EP) is a crucial institution in the decision-making system of the European Union. Inside the EP, the political groups are the core political actors which could form the decision-making system. This research aims to shed some light on the activity of the political groups and their roles within the EP. The research uses coalition-building strategy and group cohesion data from the last 12 years (2009-21) to compare the current term of the EP to the previous two (2009-19).

Keywords: European Parliament, political groups, coalition-building, group cohesion

¹ Jelen publikáció az Európai Unió, Magyarország és az Európai Szociális Alap társfinanszírozása által biztosított forrásból az EFOP-3.6.3-VEKOP-16-2017-00007 azonosítószámú „Tehetségből fiatal kutató – A kutatói életpályát támogató tevékenységek a felsőoktatásban” című projekt keretében jött létre.

Az Európai Parlament (EP) mindig is az Európai Unió (EU) fontos intézménye volt, de a lisszaboni szerződés 2009-es életbe lépése óta az EU döntéshozatali mechanizmusának megkerülhetetlen sarokkövévé vált. Az EP szolgáltatója az EU számára a legitimitáció egyik legfontosabb forrását, hiszen képviselőit közvetlenül az EU polgárai választják, akik mindennapi életére jelentős hatással van a szervezet. Mindezen okokból kifolyólag az EP-ben zajló politikai folyamatok átalakulása jelentős érdeklődésre tarthat számot nem csak a tudományos közélet, hanem a szélesebb publikum számára is.

E tanulmány célja, hogy 2019-es, azaz a legutóbbi európai parlamenti választások óta eltelt időszak jellegzetességeit felvázolja és összehasonlítható formában közreadja, ezáltal reflektálva a lehető legfrissebb politikai folyamatokra, amelyek az európai unió több százmillió polgárjának mindennapi életére befolyással bír. Mindezt az EP belső dinamikájának legfontosabb szereplőin: a politikai csoportokon keresztül teszi meg, amelyek a döntéshozatali folyamatok legfontosabb résztvevői. A politikai csoportok szavazási mintázatainak és koalíciókötési stratégiáinak adatain keresztül megragadva az EP-ben zajló átalakulási folyamatokat.

Az Európai Parlament működésében 2019-es év szakaszhatárt jelent. Az 1979 óta közvetlen választások útján megválasztott intézményben negyven éven keresztül a jobbközép és a balközép két nagy politikai csoportjának többsége volt, jelentős mértékben irányításuk alatt tudták így tartani a döntéshozatali mechanizmusokat. A 2019-ben, a közvetlen választások óta kilencedik alkalommal összeülő EP-ben a jobbközép és a balközép politikai csoportjainak első alkalommal kell olyan körülmények között döntések meghozatalában közreműködniük, hogy nem alkotnak többséget. A 2019-ben kezdődő öt éves politikai ciklus első két évének adatait az elmúlt két, már lezárult politikai ciklus (2009–14; 2014–19) adataival állítom szembe, ezáltal szemléltetve az elmúlt két évben végbement változásokat.

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A POLITIKAI CSOPORTOK

Az Európai Parlament az Európai Unió egyik sokat változó, folyamatosan átalakuló intézménye. 1952-ben jött létre az Európai Szén- és Acélközösség Közgyűlése néven, majd 1962-ben nevezték át Európai Parlamentre. Kezdetben nem volt erős jogkörökkel felruházva. Ebben az időszakban az Európai Parlament tagjait a tagállamok delegálták, nem került sor közvetlen választások lebonyolítására, tehát közvetett módon történt meg a kinevezésük, így nem rendelkeztek jelentős legitimitációval. Főképpen konzultatív, és tanácsadó szervként működött az EP (Hix–Hoyland, 2013: 172.). 1979-ben tartották meg az EP első közvetlen képviselőválasztását, amely jelentős legitimitációval ruházta fel az EP-képviselőit. A tagállamok állampolgárai első alkalommal delegálhattak közvetlenül döntéshozókat egy EU- intézménybe. Az EP szerepének legutolsó jelentős átalakulása a lisszaboni szerződés életbelépéséhez kötődik (2009), amely óta társjogalkotó intézményként vesz részt a döntéshozatali folyamatokban az Európai Unió Tanácsa mellett (Nugent, 2017: 201.; Bíró-Nagy, 2018: 30.).

Az EP politikai csoportjai közötti viszony nagyban különbözik a nemzeti törvényhozásokban fennálló rendtől. Ennek legfőbb oka az, hogy a EP politikai csoportjainak nem kell támogatniuk permanensen egy felelős kormányt, nem kell minden szavazáskor egy felelős

kormány mellett vagy ellen állást foglalniuk. Ezáltal az EP politikai csoportjainak preferenciái kevésbé stabilok, mint egy-egy tagállami törvényhozás politikai pártjainak frakciói esetén. Az EP pártrendszerére nagyfokú töredezettség a jellemző, egyszerre általában 7-8 politikai csoport is működik a független EP-képviselők mellett. Ezek a politikai csoportok azonos ideológiai alapok köré szerveződnek és multinacionálisok. Ezért egy-egy döntés meghozatalának érdekében folyamatos a koalíciókötési kényszer, a politikai csoportok minden szavazás során keresik a lehetőséget, hogy mely más politikai csoportokkal tudnak együttműködni az aktuális kérdés elutasítása vagy elfogadása érdekében. A szavazások során létrejövő koalíciók a legtöbb esetben nem tartósak, gyakori, hogy a következő EP-beli szavazás során a korábban együttműködő politikai csoportok egymással ellentétesen szavaznak. 1999-et követően a politikai csoportoknak kötelező több tagállamban megválasztott EP-képviselőt magában foglalniuk. A jelenlegi szabályozás előírja, hogy legalább 25 EP-képviselőnek kell alkotnia egy politikai csoportot, akiket legalább 7 tagállamból delegáltak közvetlen választás során az EU polgárai. A multinacionális kitétel okozza a legtöbb fejfájást a politikai csoportokat létrehozni kívánó képviselőknek és ez a követelmény az, ami miatt nem töredezik tovább az EP pártrendszere, és sok esetben instabilak az újonnan felálló politikai csoportok. Ugyanis ebben a rendszerben akár, 1-1 EP-képviselő kiválása is összedönthet egy nagyobb létszámú politikai csoportot, ha csak 6 további tagállam EP-képviselői alkotnák a politikai csoportban maradékat, létszámuktól függetlenül (Judge–Earnshaw, 2008: 115–116.; Bíró-Nagy, 2018: 40., Arató–Koller, 2019).

A megválasztott EP-képviselőknek nem kötelező csatlakozniuk egy politikai csoporthoz sem, de a politikai és jogi környezet arra készíti a legtöbbjüket, hogy ezt tegyék. Egy-egy politikai csoport tagjaiként több erőforráshoz jutnak, újabb lehetőségeket kapnak, hogy kifejezhessék véleményüket adott kérdésekben az EP-ben, nagyobb pénzügyi forrásokra tesznek szert, így komoly, hozzáértő szakértők segíthetik a munkájukat és több bizottsági helyhez juthatnak, mivel a bizottsági helyek kiosztásában a politikai csoportok vezetői dominálnak. E bizottságokban zajlik az EP szakmai munkájának nagy része, így nagyon fontos tényező, hogy egy-egy EP-képviselő melyik bizottságban tud helyet foglalni, és azon belül milyen pozíciókat tud megszerezni. Evans és Vink (2012) definíciója szerint a politikai csoportok leírhatók úgy, mint *„választások utáni koalíciók nemzeti pártok delegációi és egyének között, akik nagyjából támogatják az adott irányba mutató alapelveket”*.

Az EP politikai csoportjaival foglalkozó szakirodalom korábban főleg a politikai csoportok európai integrációban betöltött szerepére koncentrált (Colomer, 2002; Ladrech, 1997), vagy egy-egy adott politikai csoporttal foglalkozott (Jansen, 1998; Hines, 2003; Carter, 2005; Conti et al., 2012), azonban az EP pártrendszerének részeként kevés figyelmet kaptak.

Politikai csoportok 2009 és 2021 között

Tanulmányom témája a politikai csoportok 2019–2021 közötti vizsgálata, de fontos megvizsgálni a korábbi két lezárt EP-ciklus politikai csoportjainak összetételét is, hiszen ezekhez viszonyítva tudunk következtetéseket levonni a 2019–21 közötti folyamatokról. 1979, a közvetlen választások bevezetése óta, általában két nagy politikai csoport dominált az Eu-

rópai Parlamentben, mert a két legnagyobb politikai csoport összefogva többséget tudott alkotni a politikailag nagyon töredezett intézményben. 1979–2019 között negyven éven keresztül a jobbközép és a balközép politikai sok névváltozáson átment csoportjai tudták irányítani a legtöbb döntéshozó folyamatot az EP-ben. E két politikai csoport az általam vizsgált időszakban folyamatosan ugyanazon a néven alkotott politikai csoportokat: Európai Néppárt (EPP), illetve Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége (S&D) néven vettek részt a EP politikai küzdelmeiben. E két politikai csoporttól mind jobb-, mind baloldalra több más politikai csoport található, amelyek esetén általánosan kijelenthető, hogy mind darabszámra, mind képviselőiknek száma alapján a baloldali politikai csoportok felülmúlják a jobboldali politikai csoportokat. Ezáltal a két nagy politikai csoport koalíciója mellett másfajta győztes koalíciók is elképzelhetők az Európai Parlamentben, több esetben sor került olyan szavazáson győztes koalíció felépítésére, amelyben nem kapott helyet egyik jobboldali politikai csoport sem. Azonban a jelentős szavazások (pl.: az EP tisztségviselőinek megválasztása) esetén szinte minden esetben együttműködött a két politikai közepet képviselő politikai csoport. Az EP hatodik ciklusában (2004–2009) és az EP hetedik ciklusában (2009–2014) a szavazásokon győztes koalíciók 70%-ában a politikai közepet megtestesítő EPP és S&D együtt szavazott és alkotott győztes koalíciót. Sok esetben a két nagy politikai csoporttal szavaztak a liberális-centrista Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért (ALDE) politikai csoport képviselői is. A győztes szavazási koalíciók további 30%-a hozzávetőleg megegyező arányban tekinthető jobboldali vagy baloldali politikai csoportok koalíciójának, amelyben nem vett részt a szemben álló politikai közepet képviselő nagy politikai csoportok egyike (Hix–Hoyland, 2013: 179.). Kreppel és Hix bizonyította, hogy a két nagy párt együttszavazásának, tehát koalíciókötésének nagyobb az esélye az olyan esetekben, ahol a szavazásnak jogalkotási tétje van. Ez azért is fontos, mert a döntéshozatali mechanizmusban résztvevő más szereplőknek (például az Európai Unió Tanácsának), az EP ilyen módon jelzést küldhet, hogy az ideológiai szempontokat félretéve támogat vagy ellenez egy-egy bizonyos kérdést (Kreppel–Hix, 2013).

Reif–Schmit (1980) nyomán az EP-választásokat gyakran másodrendű választásoknak (*second-order elections*) nevezzük, amiket általában nemzetállami és nem európai témák dominálnak. Ezekben a választásokon kisebb a részvétel, mint az elsőrendű választásokon, és a választók sok esetben protest módon szavaznak a tagállamban éppen kormányzó politikai pártok ellen, így küldve üzenetet számukra. Ez azt eredményezi, hogy az EP-ben felülreprezentáltak a tagállamok ellenzéki pártjai. Hix és Follesdal (2006) szintén az EP-választások másodrendűsége mellett tör lándzsát, mert szerintük nem jött létre közös európai politikai közösség a közös nyelv és a közös politikai témák hiánya miatt, így folyamatosan csökkenek az EP részvételi adatai, és ez demokratikus deficitet okoz az EU-ban. A 2019-es EP-választás ebből a szempontból is fordulópontot jelent.

A 2009-es EP választásokat követően az alábbi EP táblázat szemlélteti az EP összetételét, ez volt az EP hetedik ciklusa a közvetlen választások bevezetése óta.

1. táblázat. Az Európai Parlament összetétele 2009-ben (*Horvátország 2013-as csatlakozása utáni adatok)

A politikai csoport elnevezése és rövidítése		EP-képviselők száma (fő)	EP-képviselők aránya
Európai Néppárt	EPP	265 (+6)*	36%
Szocialisták és Demokraták Progresz-szív Szövetsége	S&D	184 (+5)*	25%
Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért	ALDE	84	11,4%
Zöldek/Európai Szabad Szövetség	G-EFA	55	7,5%
Európai Konzervatívok és Reformerek	ECR	55	7,5%
Egységes Európai Baloldal/Északi Zöld Baloldal	GUE/ NGL	35 (+1)*	4,8%
Szabadság és Demokrácia Európája	EFD	32	4,3%
Független képviselők	–	26	3,5%

Forrás: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/previous-elections> (letöltve: 2020. április 30.)

A két nagy, politikai közepet képviselő politikai csoport kezdeményezésére 2009-ben megemelték a politikai csoportok létrehozásának feltételeit az EP-ben, akkor került bevezetésre a fentebb említett 25 fős minimum létszám, és az előírás, hogy legalább 7 különböző tagállamból delegált EP-képviselőt kell minden politikai csoportnak tartalmaznia. Ebből kifolyólag több korábban létező politikai csoport feloszlott és újabbak jöttek létre a helyükön. Ez leginkább az EP jobboldali politikai csoportjait érintette. Létrejött a Szabadság és Demokrácia Európája (EFD) nevű politikai csoport, amelyben leginkább a brit Egyesült Királyság Függetlenségi Pártja (UKIP) és az olasz Északi Liga EP-képviselői játszottak vezető szerepet. Bár a két nagy, politikai közepet képviselő politikai csoport (EPP és S&D) továbbra is többséget alkotott (együttesen 61%-nyi mandátummal rendelkeztek), de mandátumaik aránya csökkent az előző EP-terminusokhoz viszonyítva. A centrista-liberális ALDE és az Északi Zöld Baloldal politikai csoportjai megőrizték korábbi pozíciókat, míg a Zöldek politikai csoportja növelni tudta mandátumainak arányát az EP-ben. Az EFD mellett egy másik, új politikai csoport jött létre az EP jobboldalán, amelynek elnevezése Európai Konzervatívok és Reformerek (ECR). Ezt a politikai csoportot leginkább a brit Konzervatív Párt és a lengyel Jog és Igazságosság (PiS) konzervatív képviselői dominálták. A brit Konzervatív Párt a korábbi EP-ciklusokban az EPP politikai csoportját erősítette, így kiválásukkal az EPP elveszített egy fontos nemzeti delegációt tagjai közül. A jelentős mennyiségű brit mandátum elvesztése ellenére is meg tudta őrizni az EPP a mandátumarányát – a 2004-es EP-választásokat követően az akkori nevén EPP–ED-nek nevezett politikai csoport az EP-mandátumok 36%-val rendelkezett, hozzávetőleg ugyanannyival, mint a 2009-es EP választások után (Nugent, 2017: 17–18.; Bíró-Nagy, 2018: 40–45.).

Az EP nyolcadik ciklusa a 2014-es EP választásokat követően kezdődött el. Összetételét pedig jelentősen átalakította a 2000-es évek végén kitört világgazdasági válság és a válságkezelésre adott reakciók megítélése.

2. táblázat. Az Európai Parlament összetétele 2014-ben

A politikai csoport elnevezése és rövidítése		EP-képviselők száma	EP-képviselők aránya
Európai Néppárt	EPP	221	29,4%
Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége	S&D	191	25,4%
Európai Konzervatívok és Reformerek	ECR	70	9,3%
Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért	ALDE	67	8,9%
Egységes Európai Baloldal/Északi Zöld Baloldal	GUE/ NGL	52	7%
Zöldek/Európai Szabad Szövetség	G-EFA	50	6,6%
Szabadság és Közvetlen Demokrácia Európája	EFDD	48	6,4%
Független képviselők	–	52	7%

Forrás: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/previous-elections> (letöltve: 2020. április 30.)

A két legnagyobb politikai csoport (az EPP és az S&D) a nyolcadik ciklusban is megőrizte a többségét, azonban a megelőző EP-ciklushoz képest a többségük 61%-ról 54,8%-ra csökkent. Az EPP mandátumvesztési aránya szembeötlő, 6%-nyi csökkenésük azt jelentette, hogy az előző ciklushoz képest csaknem 50 db mandátumot veszítettek. Ebből a jelentős visszaeséséből azonban a balközép S&D sem tudott előnyt kovácsolni, mert ez a politikai csoport szinte pontosan megismételte az öt évvel korábbi teljesítményét a választásokon, nem tudott saját erőből közelebb kerülni legnagyobb riválisához. A centrista-liberális ALDE szintén több mandátumot veszített, de a konzervatív ECR profitálni tudott a politikai klímából, amit a világgazdasági válság időszaka okozott. Ez azt eredményezte, hogy az ECR a harmadik legerősebb politikai csoporttá vált a két nagy politikai centrumot képviselő csoport (EPP és S&D) mögött, míg az ALDE politikai csoportja visszaszorult a mandátumszámok alapján felállított rangsor negyedik helyére. A Zöldek és a baloldali GUE/NGL politikai csoportjai megismételték a 2009-es választási eredményeiket, nagyon hasonló helyzet alakult ki esetükben, mint öt évvel korábban, azonban első alkalommal történt meg, hogy kettőjük küzdelmében az Egységes Európai Baloldal/Északi Zöld Baloldal több mandátumot tudott szerezni, mint a Zöldek politikai csoportja. A Szabadság és Demokrácia Európája (EFD) politikai csoport nevet váltott és 2014-től Szabadság és Közvetlen Demokrácia Európája (EFDD) néven folytatta tevékenységét. A névváltoztatás a tagpártok körében is átrendeződést okozott, bár továbbra is a brit Egyesült Királyság Függetlenségi Pártja (UKIP) EP-képviselői maradtak a politikai csoport meghatározó erői. Ezen politikai párt EP-képviselőin kívül

szinte az összes további tagpárt kicserélődött a politikai csoportban, azonban ez a politikai csoport jelentősen tudott profitálni a politikai klímából, mert mandátumaik számát hozzávetőleg 50%-kal tudták növelni 2009-hez viszonyítva (Nugent 2017: 17-18; Bíró-Nagy: 40-45). A politikai csoport elnevezésébe bekerülő „közvetlen” jelző jelezte, hogy a politikai csoport fő üzenete az EU nem közvetlenül választott szerveivel (pl. Európai Bizottság, EU Tanácsa stb.) szembeni kritika megfogalmazása. A politikai csoport választási eredményei előrevetítettek az Egyesült Királyság EU-tagságát megkérdőjelező politikai klíma komolyságát, amely végül az 2016. június 23-án megtartott népszavazásban csúcsonyosodott ki, amelyen a brit választók 51,9%-a nem támogatta az Egyesült Királyság EU tagállami létét és ezt követően elkezdődött a Brexit folyamata, amely az Egyesült Királyság EU-ból történő kiválásával végződött 2020. január 31-én. Egy EP-ben a 2014-es választások után egy évvel, 2015-ben egy új jobboldali képviselőcsoport jött létre Nemzet és Szabadság Európája (ENF) néven, amit az olasz Liga és a francia Nemzeti Front politikusai domináltak, ez a politikai csoport nem szerepel a fentebb található táblázatban, mert nem működött a teljes EP-ciklus alatt.

Az EP kilencedik ciklusa a 2019-es EP-választásokat követően vette kezdetét. Az EP összetételére nagy hatással volt a migrációs válság megjelenése és a Brexit folyamata,

3. táblázat. Az Európai Parlament összetétele 2019-ben

A politikai csoport elnevezése és rövidítése		EP-képviselők száma	EP-képviselők aránya
Európai Néppárt	EPP	182	24,2%
Szocialisták és Demokraták Progresszív Szövetsége	S&D	154	20,5%
Európa Megújul	RE	108	14,4%
Zöldek/Európai Szabad Szövetség	G-EFA	74	9,8%
Identitás és Demokrácia	ID	73	9,7%
Európai Konzervatívok és Reformerek	ECR	62	8,3%
Egységes Európai Baloldal/Északi Zöld Baloldal	GUE/ NGL	41	5,5%
Független képviselők	-	57	7,6%

Forrás: <https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/en> (letöltve: 2020. április 30.)

A 2019-es EP-választáson hosszú ideje először a választópolgárok több mint fele részt vett (50,66%), jelentősen átalakítva az EP politikai csoportjainak arányait. Utoljára ilyen mértékű részvételre 1994-ben volt példa (56,8%), egy sokkal kevesebb tagállamot számláló EU-ban. Mindez a közös európai témák megjelenéséhez köthető (klímaváltozás, migráció, jogállamiság), amely alapján megkérdőjelezhető az EP-választások másodrendűsége, amely mellett korábban Hix is érvelt. Ez alátámasztja a 2019-ben felálló EP különlegességét, amelyet csak növelt a politikai csoportok arányának jelentős változása.

A 2019-es EP-választás legnagyobb meglepetése az volt, hogy a jobbközépet képviselő EPP és a balközépet képviselő S&D első alkalommal veszítette el a közvetlen választások

1979-ben történt bevezetése óta a többségét az Európai Parlamentben. Ezzel egy pontosan 40 éves időszak zárult le az EP politikai csoportjainak történetében. A két legnagyobb politikai csoport együttesen a mandátumok 44,7%-át birtokolta a választásokat követően, amely szinte pontosan 10%-os csökkenés a 2014-ben birtokolt 54,8%-hoz képest, és mintegy 15%-os visszaesés a 2009-es eredményeikhez viszonyítva, amely egy évtizeden belül hatalmas fordulat. A két legnagyobb politikai csoport gyenge szerepléséből a centrista-liberális Európa Megújul (RE) elnevezésű politikai csoport profitált a legnagyobb mértékben, amely a korábbi évtizedekben Liberálisok és Demokraták Szövetsége Európáért (ALDE) néven tevékenykedett az EP-ben. Az átnevezés indoka az volt, hogy a francia A Köztársaság Lendületben! (*La République En Marche!*, rövidítve REM) párt első alkalommal mérettette meg magát EP választásokon, miután 2016-ban megalapította a 2017-ben hatalomra került Emmanuel Macron francia köztársasági elnök. A REM nagyon jó eredményeket ért el az EP-választásokon 11 mandátumot szerezve, ami többek között annak is volt köszönhető, hogy a francia közhangulatra válaszul Emmanuel Macron nem mint az ALDE politikai csoport jövődöbeli EP-képviselőit emlegette a kampányban a REM EP-listáján szereplőket, hanem mint egy leendő európai reneszánsz letéteményeseit. A választásokat követően az ALDE és a REM közötti megállapodások alapján az ALDE politikai csoportja magáévá tette Macron európai reneszánszról szóló gondolatait, és a politikai csoportot átszervezték Európa Megújul név alatt. A Zöldek/Európai Szabad Szövetség politikai csoportja szintén profitálni tudott az európai közhangulatból, amely a zöld politikai témákra, a környezet védelmére és a fenntarthatóság elvére egyre inkább fő prioritásként kezdett el tekinteni. A 2014-es eredményeikhez viszonyítva a Zöldek majdnem 50%-al több mandátumot szereztek 2019-ben. A Brexit hatásainak következtében a brit Konzervatív Párt hatalmas veszteségeket szenvedett, így meggyengítve az Európai Konzervatívok és Reformerek politikai csoportját, amelynek vezetését egyértelműen a lengyel Jog és Igazságosság pártjából delegált EP-képviselők vették át. A Szabadság és Közvetlen Demokrácia Európája (EFDD) és a Nemzet és Szabadság Európája (ENF) politikai csoportjai is átalakultak, és létrejött az Identitás és Demokrácia (ID) politikai csoportja. A brit Brexit Párt szinte teljesen megszerezte az Egyesült Királyság Függetlenségi Pártja (UKIP) mandátumait a brit EP-választásokon. A Brexit Párt EP-képviselői a ciklusban a független képviselők között foglaltak helyet, nem véve részt egy politikai csoport munkájában sem. Ebből a helyzetéből kifolyólag az ID politikai csoport irányítása az olasz Liga (korábbi nevén Északi Liga) és a francia Nemzeti Tömörülés EP-képviselőinek kezébe került, akik a legnagyobb létszámú nemzeti delegációkat alkották az ID-n belül. A 2019-es választásokat megelőzően ezen politikai csoport tagjai nagy áttörésben reménykedtek, de végül csak kisebb mértékű növekedést tudtak felmutatni az EP mandátumarányában. Ennek egyik oka a Brexit miatt a brit képviselők döntése, miszerint a független képviselők között foglaltak helyet, hiszen a Brexit Párt 29 képviselőjével akár 100 fölötti létszámúra is duzzadhatott volna az ID frakciója.

MÓDSZERTAN ÉS ADATOK

Jelen tanulmány célja kettős: egyrészt bizonyítani kívánja, hogy egy-egy EP-ciklus esetén a politikai csoportok szavazási mintái alapján az első két év adataiból is vonhatunk le érvényes következtetéseket a teljes, öt éves EP-ciklusra vonatkozóan. Másodsorban fel kívánja tárni az EP politikai csoportjainak 2019–21 kötötti tevékenységét, ami az előzetes feltételezéseink szerint eltér a korábbi két lezárt ciklus (2009–14, 2014–19) adataitól.

Az Európai Parlament politikai csoportjainak elemzéseit leginkább a politikai csoporthoz tartozó EP-képviselőkn keresztül tehetjük meg. Az EP-képviselők kutatására 1998-ban hozták létre az Európai Parlamenti Kutatócsoportot (EPRG), amely az EP-képviselők szavazási statisztikáit kezdte el feldolgozni. Az Európai Parlamentben nem minden szavazás alkalmával tudjuk beazonosítani, hogy egy-egy képviselő hogyan szavazott, a szavazások nem minden esetben nyilvánosak. Azonban időről-időre sor kerül név szerinti szavazásokra (roll-call votes), amelyeket 1979 óta rögzítenek, az EPRG kutatásainak fókuszpontjában ezek a szavazási statisztikák állnak. 2009-ben az EPRG egy honlapot indított <http://www.votewatch.eu>, ahol közzéteszik az EP-képviselők és az Európai Unió Tanácsának szavazási statisztikáit és egyéb adatokat, valamint az ezekhez kapcsolódó kutatásokat. Jelen tanulmány is ezen honlap adatait használja fel, a 2019–2024 közötti időszak adataiból a tanulmány az első két év szavazási statisztikáit használja fel (2021. 07. 08., az EP-ülésszak végéig bezárólag).

A politikai csoportok egyik megragadható jellemzője a szakirodalomban a politikai csoporton belüli kohézió. Hix, Noury és Roland 2005-ös kutatásaiból tudjuk, hogy a kohézió folyamatosan növekedett 1979 óta a politikai csoportokon belül. Ebben a kutatásban az 1979 és 2001 között leadott név szerinti szavazások statisztikáit használták felé a szerzők (Hix et al. 2005). A szerzők további munkájából tudjuk, hogy a politikai csoportok egyre inkább egységesebbek lettek szavazási adataikat és koalícióépítési stratégiáikat tekintve. Szintén fontos adat, hogy amíg a politikai csoportok kohéziója folyamatosan nőtt az adott időszakokban, az egy-egy tagállam által delegált képviselők kohéziója azonban folyamatosan csökkent. Tehát az EP-képviselők szavazási stratégiáját egyre inkább a politikai csoport azonos ideológiája határozza meg és nem az őket delegáló tagállam vélt vagy valós érdeke (Hix et al., 2007). Az 1997-ben aláírt, majd 1999-ben hatályba lépett amszterdami szerződés fontos lépcsőfok volt az Európai Parlament életében, mert többek között feljogosította az Európai Bizottság elnökének jóváhagyására, így újabb jogkörökkel ruházta fel. A politikai csoportok kohéziója a szerződés megkötését követően még jobban növekedett (Judge–Earnshaw, 2008: 139.), tehát kijelenthető, hogy az EP intézményes fejlődése, plusz jogkörökkel való felruházása növelte a politikai csoportok belső kohézióját.

A szavazásokról együttműködési indexet vezetnek a politikai csoportok belső kohéziójának megállapításához, ahol minden szavazás esetén meghatározzák, hogy az egyes képviselő a politikai csoport álláspontjának megfelelően (az egyetértési index értéke ebben az esetben: „1”) adta le a szavazatát, vagy attól eltérően (az egyetértési index értéke ebben az esetben: „0”). A szavazás végén minden, a politikai csoportba tartozó képviselő egyetértési indexét összeadják és átlagolják. Tehát ha egy adott szavazáson a politikai csoportba tartozó EP-képviselők mindegyike a csoport többégi álláspontját támogatta, akkor a csoport kohéziójának értéke „1” lesz (vagyis 100%-osan együtt szavaztak). Ha valaki(k) kiszavaztak

a politikai csoportból, akkor a kohézió értéke „0 és 1” közé fog esni, de nagyon ritkán megy „0,5” alá. Összességében kijelenthető, hogy azon politikai csoportok kohéziója erősebb, amelyeknek valós esélye van a EP-ben a döntéshozatali folyamatok alakítására, más politikai csoportokkal történő koalícióépítésre és ezáltal a többség megteremtésére. Ezzel szemben azon politikai csoportok kohéziója, amelyeknek erre kevesebb esélye kínálkozik, alacsony mértékű marad. Ennek oka, hogy egy politikai csoport vezetése nem követeli meg szigorúan az együtt szavazást, hiszen álláspontjuknak kevés esetben van döntő jelentősége. A csoportok kohéziója így komoly indikátora annak, hogy egy-egy politikai csoport mekkora befolyással van az EP döntési folyamataira.

Nem mehetünk el amellett, hogy Carubba és társai kritizálták a név szerinti szavazásokra (roll-call votes) épített tudományos kutatást egy 2006-os cikkükben, mert véleményük szerint a név szerinti szavazás intézményét a politikai csoportok arra használják fel, hogy növeljék a saját belső kohéziójukat, amely a titkos szavazások esetén feltehetően jóval kisebb mértékű (Carrubba et al., 2006). Hix ugyanakkor 2007-es cikkében megvédte a név szerinti szavazásokat elemző módszert, mert érvelése szerint a legfontosabb jogalkotási folyamatok alkalmával használják ezt a szavazási módszert, így ezeknek nagyobb súlyuk, mint a kevésbé fontos szavazásokon névtelenül leadott szavazatoknak (Hix et al., 2007: 30.).

A politikai csoportok kohéziója mellett a másik fontos, megragadható jellemzője a EP politikai csoportjainak, hogy melyik másik politikai csoportokkal szavaznak együttesen, így szavazási koalíciókat alkotva. A választási koalíciókat egy %-ban megadott összeggel szemléltetjük, amely választ ad arra a kérdésre, hogy mekkora %-ban szavaznak együtt egyes politikai csoportok. Ebben az esetben is elmondható, hogy a koalíciós adatok növekedése azt mutatja, hogy a döntéshozatal komolyabb befolyásolása érdekében egyes politikai csoportok együttműködése növekszik. Tehát sok esetben azon politikai csoportok koalíció kötési értékei növekednek, amelyeknek komolyabb esélye van a EP döntéshozatali folyamatainak befolyásolására.

A tanulmány az alábbi három kutatási kérdésre keresett választ:

Q1: *Pontos következtetés vonható-e le az EP ciklusainak első két évét felölelő szavazási adatokból a politikai csoportokra vonatkozóan a teljes lezárt ciklusokhoz viszonyítva?*

A politikai csoportok egyazon politikai cikluson belül hasonlóan szavaznak a ciklus mind-egyik évében, így az első két év szavazási adatai véleményünk szerint csak minimális eltérést mutatnak (2,5%) a teljes ciklus kohéziós és koalícióépítési adataihoz viszonyítva.

H1: *A politikai főáramhoz tartozó politikai csoportok (az EPP, az S&D, az ALDE/RE, és Zöldek) esetében a legutóbbi két lezárt politikai ciklus (2009–14; 2014–19) első két évének kohéziós indexei és koalíció kötési adatai maximum 2,5%-os eltérést mutatnak a teljes lezárt ciklus adataihoz viszonyítva.*

A leggyakoribb győztes koalíciók az EP hetedik és nyolcadik ciklusában úgy alakultak ki, hogy az EPP és az S&D politikai csoportjai alkották, valamint egyéb, centrista, kevésbé konfliktusos ideológiával rendelkező, hozzájuk csatlakozó politikai csoportok. Ezen politikai csoportokat soroljuk jelen tanulmányban a politikai főáramot képviselők közé (EPP, az S&D, az ALDE/RE, és Zöldek). E pártok kohéziós indexei és koalícióépítési statisztikai maximum

2,5% átlagos eltérést mutatnak az előző két EP-ciklus első két évében, a teljes lezárt ciklusokhoz viszonyítva.

Q2: *Megváltozik-e az Európai Parlament politikai csoportjainak kohéziója és koalícióépítési stratégiája 2019 után (a 2009–2019-es időszakhoz viszonyítva)?*

Az Európai Parlamentnek nem kell folyamatosan biztosítania egy állandó kormányzat működését, ezért minden szavazást megelőznek a koalícióépítési próbálkozások, amelyek átívelnek politikai csoportokon. Az EP-ben a pártrendszer nagyon töredezett, legalább ket-tő, de a legtöbb esetben három vagy több politikai csoportnak kell együttműködnie, hogy egy szavazást az érdekeiknek megfelelően befolyásolni tudjanak. Általában a politikai közepet képviselő pártok együttműködése elegendő ehhez, de az EP kilencedik ciklusa úgy helyzetet teremtett, ami még nem fordult elő korábban. Az EP kilencedik ciklusában bekövetkező változások egy újfajta koalíció kötési stratégia kialakítását tehetik szükségessé, ami jelezheti a pártrendszer átalakulását, amely a kohéziós indexekre is hatással lehet.

H2: *A politikai főáramhoz tartozó politikai csoportok (az EPP, az S&D, az RE, és a Zöldek) gyakrabban kötnek egymással a szavazások során koalíciókat és növekszik a belső kohéziójuk, hogy többségüket biztosítsák az EP-ben.*

A leggyakoribb győztes koalíciók az EP hetedik és nyolcadik ciklusában úgy alakultak ki, hogy az EPP és az S&D politikai csoportjai alkották, valamint egyéb hozzájuk csatlakozó politikai csoportok. A EP-beli többségük elolvadását követően feltételezhető, hogy a centrista, ideológiailag kevésbé a jobb- vagy baloldalhoz kötött politikai csoportok (pl.: az RE) csatlakoznak a két, politikai közepet képviselő nagyobb létszámú politikai csoporthoz a szavazásokon, így biztosítva a többséget. Ezáltal a kohéziós indexeik is növekedni fognak az újonnan csatlakozó pártoknak, míg az EPP és a S&D esetében legalább hasonló szinten marad a belső kohézió.

ADATELEMZÉS

1. A ciklusok első két évének vizsgálata a teljes, lezárt ciklushoz viszonyítva

4. táblázat. A EP politikai csoportjainak kohéziós indexei I.

	GUE/NGL	Greens	S&D	ALDE	EPP	ECR	EFD
2009–14	79,37%	94,68%	91,54%	88,40%	92,63%	86,65%	48,59%
2009. július 4. – 2011. július 14.	81,89%	94,75%	92,82%	89,82%	93,21%	84,91%	50,59%

5. táblázat. A EP politikai csoportjainak kohéziós indexei II.

	GUE/NGL	Greens	S&D	ALDE	EPP	ECR	EFDD	ENF
2014–19	82,26%	95,34%	91,45%	88,51%	92,42%	77,20%	46,37%	66,50%
2014. július 1. – 2016. augusztus. 1.	83,33%	95,67%	92,25%	89,09%	93,75%	79,49%	48,10%	69,55%

Mint a 4. és 5. számú táblázatból látható, az EP előző két, lezárt ciklusában a politikai csoportok pártkohéziója nagymértékben megegyezik az ugyanazon ciklusok első két évében mért hasonló értékekkel. A EP hetedik ciklusában átlagosan 1,37% ponttal tér el ez az érték, míg az EP nyolcadik ciklusában 1,4% ponttal.

6-9. táblázat. A EP politikai csoportjainak koalícióépítési adatai I-II-III-IV.

2009–2014	EPP	S&D	ALDE	Greens	2009. július 4. – 2016. augusztus 1.	EPP	S&D	ALDE	Greens
EPP		73,64%	78,24%	57,22%	EPP		70,30%	79,06%	56,88%
S&D	73,64%		78,31%	74,96%	S&D	70,30%		78,25%	79,20%
ALDE	78,24%	78,31%		66,90%	ALDE	79,06%	78,25%		70,40%
Greens	57,22%	74,96%	66,90%		Greens	56,88%	79,20%	70,40%	

2009–2014	EPP	S&D	ALDE	Greens	2009. július 4. – 2011. július 14.	EPP	S&D	ALDE	Greens
EPP		72,81%	82,06%	52,11%	EPP		75,55%	81,69%	52,87%
S&D	72,81%		79,85%	73,88%	S&D	75,55%		82,93%	71,87%
ALDE	82,06%	79,85%		62,29%	ALDE	81,69%	82,93%		63,20%
Greens	52,11%	73,88%	62,29%		Greens	52,87%	71,87%	63,20%	

A 6–9. táblázat szemlélteti, hogy az EP előző, két lezárt ciklusában a politikai fősodorhoz sorolt négy csoport koalíció kötési adatai hasonló egyezést mutatnak az ugyanazon ciklusok első két évében mért adatokkal, ahogy korábban a politikai csoportok kohéziójánál tapasztalhattuk. Az EP hetedik ciklusában átlagosan 2,05%-kal, míg a nyolcadik ciklusában 1,65%-kal térnek el a teljes ciklus és a ciklusok első két évének adatai.

II. A politikai csoportok kohéziójának és koalícióépítési adatainak vizsgálata 2019–21 között

10. táblázat. A EP politikai csoportjainak kohéziós indexei III.

	GUE/NGL	Greens	S&D	ALDE/RE	EPP	ECR	EFD/EFDD/ID
2009–2014	79,37%	94,68%	91,54%	88,40%	92,63%	86,65%	48,59%
2014–2019	82,26%	95,34%	91,45%	88,51%	92,42%	77,20%	46,37%
2019. július 1. – 2021. július 8.	87,32%	97,88%	94,32%	90,19%	90,64%	78,15%	64,15%

A politikai csoportok kohéziós indexei alapján arra lehet következtetni, hogy egyre több politikai csoport játszik szerepet az EP döntéshozatali mechanizmusában, mert kohéziós indexeik általában növekedtek. A kohézió növekedése jelzi, hogy a politikai csoportok veze-

tése szigorúbban elvárja a csoport összetartását, mert valós esélyük van a döntéshozatal befolyásolására. A politikai fősodorhoz sorolt politikai csoportok közül az S&D, az RE, a Zöldek kohéziós indexei növekedtek a hipotézisben megfogalmazott elvárások szerint. Az EPP kohéziója azonban kismértékben csökkent, ami arra enged következtetni, hogy a döntéshozatali folyamatokban játszott szerepe csökkent. Ezt támaszthatják alá a GUE/NGL politikai csoportjának megugró adatai, amelyek előrevetítik, hogy akár több baloldali koalíció által megszavazott döntéssel számolhatunk a koalícióépítési adatok áttekintése során. Az EPP csökkenő kohéziójának másik magyarázó tényezője lehet a ciklus első évében az EPP-n belüli konfliktusok, amelyek végül a Fidesz-KDNP EP-képviselőinek politikai csoportból való kilépéséhez vezettek.

11. táblázat: A EP politikai csoportjainak koalícióépítési adatai V.

2019. július 1. – 2021. július 8.	EPP	S&D	RE	Greens
EPP		73,63%	80,83%	62,03%
S&D	73,63%		87,28%	82,75%
RE	80,83%	87,28%		76,29%
Greens	62,03%	82,75%	76,29%	

A két korábbi, lezárt EP-ciklus koalícióépítési adatait tartalmazó 6. és 8. táblázatokból és a jelenlegi ciklus első két évének adatait tartalmazó 11. táblázatból kiolvasható, hogy az EPP koalíció kötési hajlandósága leginkább a Zöldek irányában növekedett, csaknem 10%-kal, ami hatalmas növekedésként könyvelhető el. A S&D és az RE-vel való koalíció kötési adataik nagyjából megegyeznek a korábbi két ciklus adataival. Az S&D koalíciókötési hajlandósága csaknem 7,5%-kal nőtt meg az RE politikai csoportjával és hozzávetőleg 9%-kal a Zöldekkel. A Zöldek politikai csoportja pedig 14%-kal kötött több koalíciót az RE-vel, mint az ALDE-val az EP nyolcadik ciklusában, csaknem 10%-kal többet, mint az EP hetedik ciklusában.

KÖVETKEZTETÉSEK

Az első számú hipotézis megerősítésre került az adatok alapján, hiszen az EP lezárt politikai ciklusainak első két évéből származó adatok sosem tértek el átlagosan 2,05%-nál jobban ugyanazon EP-ciklusok teljes időszakra vetített adataitól, így bőven az előre megjelölt 2,5%-os eltérési határszámon belül maradtak. Ez alapján a kutatási kérdésre azt a választ kell adnunk, hogy az EP-ciklusainak első két évének kohéziós és koalícióépítésre vonatkozó adataiból pontos következtetéseket vonhatunk le a teljes ciklusra vonatkozóan. xxx

A második számú hipotézist részben el kell fogadnunk, mert a politikai főáramhoz sorolt négy politikai csoportból háromnak (S&D, RE, Zöldek) egyértelműen nőtt a belső kohéziója, valamint az egymással létrehozott szavazási koalícióik mértéke is 7,5–14% közötti mértékben emelkedett. Ezek az értékek egyértelműen alátámasztják, hogy a 2019 előtti évtizedeket uraló EPP–S&D szavazási koalíciók alternatíváját jelenti 2019-et követően a Zöldek és az RE

részvétele a sikeres szavazási koalíciók létrehozásában. Ezt a magyarázatot tovább erősíti az RE és a Zöldek kohéziójának növekedése is, amely arra utal, hogy döntéshozatali folyamatokban a korábbiaknál komolyabb szerepet játszanak 2019 és 2021 között. A hipotézis EPP-t érintő részét körültekintőbben kell megvizsgálnunk, hiszen az EPP politikai csoportjának kohéziója hozzávetőleg 92,5%-ról 90,5%-ra csökkent. Koalíciókötési adataik megegyeznek az RE (korábban ALDE) és az S&D esetén a korábbi évtized átlagával, míg jelentősen, a 2014–2019-es időszakhoz viszonyítva csaknem 10%-kal nőttek koalíciókötéseik arányai a Zöldekkel együttműködve.

Ezekből az adatokból kijelenthető, hogy az S&D, a Zöldek és az RE között megnövekedett az együttműködés mértéke. Az EPP esetén az együttműködés nem esett vissza, de nem is emelkedett egyértelműen mindhárom politikai csoporttal, csupán a Zöldekkel. Ez alapján a második számú hipotézist részben el kell fogadnunk, azzal a kiegészítéssel, hogy a változás mértéke az EPP esetében nem a vártak szerint valósul meg. A második számú kutatási kérdésre az a válasz adható, hogy 2019-et követően a politikai csoportok kohéziós adatai és a politikai főáramhoz tartozó pártok koalíciókötési adatai jelentősen megváltoztak. A 2019-es EP-választások következtében megszűnő, két nagy politikai csoport (EPP és S&D) által dominált EP korszakának végét jelzik a jelenleg zajló politikai ciklus adatai. Az EPP bár nem veszített jelentősen pozícióiból, hasonló számú győztes koalícióban vesz részt, mint korábban, de jelentősége csökkent az EP bal oldalához tartozó politikai csoportokkal szemben, amelyek között jelentősen nőtt a koordináció és az együttműködés. Ez alapján kijelenthető, hogy a 2019 előtti ciklusokhoz viszonyítva az EP politikai csoportjai és a közöttük lévő kapcsolatok 2019 után a dinamikus átalakulás fázisába léptek.

A kutatás további folytatásához kapcsolódóan meg kell említeni, hogy az EP átalakulásának feltárásához szükséges a GUE/NGL politikai csoportjának koalícióépítési stratégiáit bevonni a kutatásba. Ugyanis a nagy mértékben növekvő kohéziós adatai alapján a politikai csoport koalícióépítési statisztikái is jelentősen módosulhattak a 2019 óta eltelt időszakban. A korábbi mérsékelt koalíciókötési adatok arra engedtek következtetni, hogy a politikai csoport nincs komoly hatással a politikai döntésekre, kevés szavazási koalíciónak a tagja. Azonban az S&D, a Zöldek és az RE szorosabb együttműködése mellett ez a politikai csoport lehet az átalakuló EP megértésének egyik kulcsa, hiszen az egyre szorosabban együttműködő három politikai csoport jelenleg az EP mandátumainak hozzávetőleg 45%-át birtokolja, míg a GUE/NGL mandátumaránya 5,5%, amivel kiegészülve létrejöhet egy stabil, négy politikai csoportot magában foglaló szavazási koalíció, ami akár többséget is alkothat az EP-ben (ld. 3. táblázat).

IRODALOM

- ARATÓ Krisztina–KOLLER Boglárka (2019): *Az Európai Unió politikai rendszere*. Budapest, Dialóg Campus.
- BALLER, Inger (2017): Specialists, party members, or national representatives: Patterns in co-sponsorship of amendments in the European Parliament. *European Union Politics*, vol. 18(3), 469–490. <https://doi.org/10.1177/1465116517712049>
- BÍRÓ-NAGY András (2018): *Integráció Európába. Közép-európai képviselők az Európai Parlamentben*. Gondolat–MTA TK PTI, Budapest.
- CARRUBBA, C.–GABEL, M.–MURRAH, L.–CLAUGH, R.–MONTGOMERY, E.–SCHAMBACH, R. (2006): Off the record. Unrecorded Legislative Votes. Selection Bias and Roll-Call Vote Analysis. *British Journal of Political Science*, 36 (4), 691–704.
- CARTER, Neil (2005): Mixed Fortunes: the Greens in the 2004 European Parliaments Elections. *Environmental Politics*, Vol. 14, No. 1, Frank Cass Publishers, 103–111.
- COLOMER (2002): How Political Parties, rather than Member States, Are Building the European Union. In: B. Steunenberg (ed.): *Widening the European Union*, London, Routledge.
- COTTA, Maurizio–ISERNIA, Pierangelo (2020): *The EU through Multiple Crises. Representation and Cohesion Dilemmas for a "sui generis" Polity*. London, Routledge. ISBN 9780367354732.
- EVANS, Ana Maria–VINK, Maarten Peter (2012): Measuring group switching in the European Parliament: Methodology, data and trends (1979–2009). *Análise Social*, 202, XLVII (1), 92–112.
- HINES, Eric H. (2003): The European Parliament and the Europeanization of Green Parties, *Cultural Dynamics*, Vol. 15, No. 3, SAGE Publications, 307–325.
- HIX, Simon–NOURY, Abdul–ROLAND, Gerald (2005): Power to the Parties: Cohesion and Competition in the European Parliament, 1979–2001. *British Journal of Political Science*, 35 (2), 209–234. <https://doi.org/10.1017/s0007123405000128>
- HIX, Simon–FOLLESDAL, Andreas (2006): Why There is a Democratic Deficit in the EU A Response to Majone and Moravcsik. *Journal of Common Market Studies*, 44. (3.), 533–562.
- HIX, Simon–NOURY, Abdul–ROLAND, Gerald (2007): *Democratic Politics in the European Parliament*. Cambridge University Press, Cambridge.
- HIX, Simon–HOYLAND, Bjorn (2013): Empowerment of the European Parliament. *Annual Review of Political Science*, 16: 171–189.
- JANSEN, Thomas (1998): *The European Peoples' Party: Origins and Developments*. New York, St. Martin's Press.
- JUDGE, David–EARNSHAW, David (2008): *The European Parliament*. Palgrave Macmillan, Basingstoke.
- KREPPPEL, Amie–HIX, Simon (2003): From "Grand Coalition" to Left-Right Confrontation: Explaining the Shifting Structure of Party Competition in the European Parliament. *Comparative Political Studies*, Vol. 36, No. 1–2, 75–96. <https://doi.org/10.1177%2F0010414002239372>
- LADRECH, Robert (1997): Social Democratic Parties and the European Integration, *European Journal of Political Research*, Vol. 24, No. 2, 195–210.
- LIPSET, Seymour M.–ROKKAN, Stein (1967): Cleavage structures, Party Systems and Voter Alignment: Introduction. In.: *Party Systems and Voter Alignment: Cross-National Perspectives*. New York, The Free Press, 1–64.

NUGENT, Neill (2017): *The Government and Politics of the European Politics*. 8th edition. Palgrave Macmillan, Basingstoke.

REIF, Karlheinz-SCHMITT, Hermann (1980): Nine Second-Order Elections: A Conceptual Framework for the Analysis of European Elections Results. *European Journal of Political Research*, 8: 3–44.

SCULLY, Roger (2005): *Becoming Europeans? Attitudes, Roles and Socialization in the European Parliament*. Palgrave Macmillan, Basin.